

27- Bu zamanda içtihad yapılabilir mi?

Bediüzzaman hazretleri bu soruya: “**İçtihad kapısı açıktır. Fakat şu zamanda oraya girmeye altı mâni vardır**” diyerek cevap vermiş ve bu altı maniyi, “İçtihad Risalesi” ismindeki eserinde izah etmiştir. Konuyu çok uzatmadan o manileri kısaca zikredeceğim.

Birinci mâni: Alemin durumu, içtihadta müsait değildir.

Kışın, fırtınaların şiddetli olduğu bir hengâmda dar delikler dahi kapatılır ki, fırtınanın zararından muhafaza olunabilsin. Böyle bir durumda yeni kapılar açmak, fırtınanın yapacağı tahribatı kolaylaştıracak ve zararını çoğaltacaktır. Alem de manevi kışını yaşamaktadır. Ateizm, materyalizm, kominizm ve darwinizm gibi onlarca belki yüzlerce farklı izimler, felsefi akımlar ve batıl ideolojiler, adeta birer kasırga ve manevi fırtına olarak, iman ve İslam kalesini kuşatmaya ve bu kaleye sığınmış ehl-i imana zarar vermeye çalışmaktadır. Hatta bu batıl ideolojilerden bir kısmı, devlet eliyle insanlara zorla kabul ettirilmiş ve o batıl fikirleri ta okul kitaplarına kadar girmiştir. O halde, bu zamanda yapılacak en ehemmiyetli iş: Küfür ve dalalet gibi fırtınaların tahribatından, sefahat ve bidat gibi sellerin zararından ehl-i imanı kurtarmak için, delik açmak yerine, fırtınanın ve selin geliş yollarına barikatlar kurmaktır. Madem tehlike iman hakikatlerinin inkârı yönünden gelmektedir, o halde kuvveti buraya verip, delinmesi mümkün olmayan duvarlarda, fıkhî yeni içtihatlar ile delikler açılmamalıdır.

İman kaleleri zaten saldırı altında; sen kalkmışsın, “Ben içtihat yapacağım” diye duvarı deliyorsun. İyi de kardeşim, baraj taşmış, sen hala duvara pencere açıyorsun. Bu bir hizmet değil, cinayettir ve alemleri İslam’ın halini okuyamamaktır!

İkinci mâni: Müslümanların yeni içtihatlarla değil, dinin farzlarını ders almaya ihtiyaçları vardır.

Dinin bu farzları ve emirleri, maalesef bu zamanda terke uğramış ve sarsılmaktadır. İnsanların ekserisi namazını terk etmiş, zekatını vermemekte, haccına gitmemektedir. Hatta ne acıdır ki, on bir ayın sultanı olan ramazan geldiğinde bile, lokantalar ağzına kadar açık ve içi Müslümanlarla dolu olmaktadır. Müslüman olduğunu iddia eden bu kişiler, ramazanda aleni bir şekilde oruç yemekte ve bundan hayâ bile etmemektedirler.

Farzların terke uğradığı bu asırda, haramlar ise aleni bir şekilde pervasızca işlenmektedir. Her köşede bir meyhane, bir kumarhane ve bir sefahat yuvası, ehl-i imanı isyana davet etmekte ve maalesef bu davetine de icabet görmektedir. İşte böyle bir zamanda, bütün himmeti ve gayreti, dinin bu farz-ı ayın kısmının ikamesine ve ihyasına sarf etmek lazım gelirken, İslamiyet’in nazariyat kısmıyla meşgul olmak; bir insanın, bir ömürde bir defa bile karşılaşmayacağı meselelerde, mezhep imamlarına muhalefet ederek içtihad yapmaya çalışmak, dikkatleri buradan oraya çekmek İslam’a karşı bir hıyanet değil de nedir?

Derdimiz yeni hüküm değil, terkedilmiş farzlar: Millet namazı, orucu unutmuş; sen çıkmışsın, “Ayda kible ne tarafa düşer?” diye içtihad yapıyorsun. Yahu önce şu yeryüzünde adam gibi bir namaz kıldıralım! İctihad hevesiyle ortaya çıkanlar, yaptıkları hizmete bir baksınlar! İnsanların imanı çalınmakta ve imanın zafiyeti yüzünden farzlar terk edilmekte iken, hangi menfaatli hizmeti yapmışlardır? Kuvveti ve ilmi olanların, bütün gayretlerini ve himmetlerini, imanın inkişafında ve dinin zaruri kısmının ikame ve ihyasında kullanması gerekirken, maalesef bu zamandaki mezhepsizler, tabir-i caizse, ayda namaz ile uğraşmaktadırlar.

Acaba, Müslümanların neye ihtiyacı olduğunu göremeyecek kadar kör olan bu kişilerin yaptığı içtihad ne kadar doğru olabilir? Eğer keskin bir görüşleri ve kıvrak zekâları olsaydı, ilk önce Müslümanların içine düştükleri bu dehşetli durumun farkına varır ve bu yönde bir hizmeti sürdürürlerdi. Ama amaçları, üzüm yemek değil, bağcıyı dövmek olunca hem saptmışlar hem saptırmışlar hem de menfaatsiz işlerle ömürlerini tüketmişlerdir.

Üçüncü mâni: Bir kimsenin, mutlak müctehid seviyesine ulaşmasına zaman imkân vermemektedir.

Daha önce dediğimiz gibi; hakikatin mahiyeti bir olmakla beraber, efradın zımında tahakkuk ve tecelli tarzı farklı farklıdır. Mesela, ilkokulda da matematik okunur, ama oradan mühendis çıkmaz. Çiçekte sümbül verir, ama ağaç gibi değil. Bir damla da güneşi gösterir, ama deniz gibi gösteremez. Sinek te uçar, ama kartal gibi değil...

Bu asır, dini ilimlerin tahsilinde, Asr-ı Saadete kıyasla ilkokul gibidir. Evet, bu asırda da dini ilimler tahsil edilir, ama o asırdaki müctehidler gibi alimler bu asırda çıkmaz. İlkokulda matematik okunmasına rağmen, mühendisin çıkmadığı gibi...

Yine bu asır, Asr-ı Saadete kıyasla bir çiçektir. Dini ilimler sahasında sümbül verir, ama Asr-ı Saadet ağacı gibi olamaz. Çünkü o asır, nur-u Muhammed (sav) toprağından bizzat besleniyordu.

Hem bu asır, Asr-ı Saadet denizine kıyasla bir damladır. Bir damla, denize kıyasla güneşi ne kadar gösterebilirse, bu asır da o asra kıyasla o kadar ilim güneşine ayna olabilir.

Bu asrın alimleri, başta dört mezhep imamı olarak o asrın alimlerine kıyasla, sineğin kartala mukayesesine gibidir. Evet, bunlar da uçar, ama o asrın kartalları gibi değil...

Senin zekân tamam da... zaman sıkıntılı! İmam-ı Azam bir kartal, sen Hazerfan olmaya çalışıyorsun. Evet uçuyorsun ama pervaneli kolla... Bir de kalkıp “Ben de müctehid olurum” diyorsun. Hayır, olamazsın. Çünkü o zaman imanla yoğruluyordu, sen felsefe, siyaset ve dizilerle yoğruluyorsun.

Dördüncü mâni: Şu zamandaki içtihad meraklıları, dinin farzlarını dahi eda etmekten uzaktır.

İCTİHAT DEĞİL, KAÇIŞ PLANI: Dinin farzlarını yerine getiremeyen bazıları, “Onlar da bizim gibi insandı, ben de içtihad yaparım” diyerek farzlardan kaçmak için fetva icat ediyor. Ne için? Daha rahat günah işleyebilmek için!

Zaten İ. Azam ve emsallerinin hayatları ile, günümüzdeki içtihad heveslilerinin hayatları kıyas edildiğinde, aradaki fark güneş gibi gözükecektir. İ. Azam’ın kırk sene yatsı namazının abdestiyle sabah namazını kıldığı nakledilmektedir. Haram lokma yeme korkusu sebebiyle yedi sene koyun eti yemediği, soranlara; “Bir koyun kaybolmuştu. O koyunun haksız olarak kesilip satılmasından ve o koyunun etini bilmeden satın alarak yemekten korktum. Bir koyunun ortalama ömrü yedi sene olduğu için de yedi sene koyun eti yemedim” dediği rivayet edilmiştir.

Acaba bu zamandaki içtihad heveslilerinde, bu takvanın yüzde birini görebilir misiniz? Bırakın onların kaybolan bir koyundan dolayı yedi sene koyun etini yemeği terk etmelerini, içinde domuz eti ya da alkol şüphesi olan onlarca yiyeceği sofralarında bulabilirsiniz. Elbette, böyle takva dairesinden uzak insanların yaptığı içtihadlar, İslam’a dışarıdan bir müdahaledir, İslamiyetin tahribine ve boyunlarındaki İslam zincirini çıkarmaya bir vesiledir.

Beşinci mani: Şu zamanın içtihadı semavi değil, dünyevidir.

İçtihadın özü ve amacı; açıkça hükmü bildirilmemiş ve gizlenmiş meselelerde, Cenab-ı Hakkın muradını, emir ve yasağının ne olduğunu anlamaya çalışmakla, rızay-ı ilahiyyenin talebidir. Bu yüzden İslam dini semavi olduğu gibi, içtihad da semavidir.

Halbuki şu zamanda yapılan içtihatlar üç noktada semavi değil, dünyevidir. Yani, içtihadda Cenab-ı Hakkın rızası ve muradı değil, nefsin rahatı esas yapılmaktadır. Amaç daha güzelini bulmak değil, daha kolayını bulmaktır. Hedef Allah’ın o meseledeki muradını ortaya çıkarmak değil, nefsin hevasını tatmin etmektir. **BUGÜNKÜ İCTİHATLAR SEMAVİ DEĞİL, HEVESİYAT KOKUYOR:** O büyük imamlar Allah’ın muradını arıyordu. Bugünküler kendi rahatlarını. Hedef “Allah ne istiyor?” değil, “nefsim ne ister?”

Altıncı mani: Bu asırdan, asrı saadet kitabı okunamaz.

Selef-i sâlihînin müçtehidîn-i izâmı asr-ı hakikat ve nur asrı olan asr-ı sahabeye yakın olduklarından, safi bir nur alıp, halis bir içtihad edebilirlerdi. Şu zamanın ehl-i içtihadı ise, o kadar perdeler arkasında ve uzak bir mesafede hakikat kitabına bakar ki, en vâzih (açık) bir harfini de zor ile görebilirler.

ASR-I SAADET'TEN BAKIŞ MESAFESİ UZAK:

O büyükler güneşe yakındı, biz ise kalın perdeler ardında mum ışığıyla gölgeye bakıyoruz. O ışıkla hüküm çıkarılmaz. Hele ki sünnete, hadislere bu kadar uzak düşmüş bir zamanda. Efendimiz s.a.v “Ümmetimin en hayırlıları benim içinde yaşadığım zamandaki ashâbımdır. Sonra **onları takip eden (tâbiî)ler, sonra onları takip edenlerdir. Buyurmuştu**

neden? Çünkü Bir şeyden uzak olan bir kimse, yakın olan adam kadar o şeyi göremez. Ne kadar zeki olursa olsun, o şeyin ahvali hakkında ihtilafları olduğu zaman yakın olanın sözü muteberdir. Onlar o nur asrına çok yakınlardı safi bir nur alıp içtihad edebilirlerdi. Şimdi ara çok açılmıştır. Bizler, *o kadar perdeler arkasında ve uzak bir mesafede hakikat kitabına bakarız, âmâ en vazih en açık bir harfini bile zor ile görebiliriz.*